

–Vi trenger et løft for kalvehelsa i Norge

– Vi har kjempeproblemer med kalvehelsa i Norge, og vi trenger et skikkelig løft for å løse problemene, sa førsteamanuensis Maria Stokstad ved NMBU Veterinærhøgskolen i et engasjert innlegg på Veterinærdagene i Trondheim. Hun har jobbet med kalvehelse i flere år og presenterte blant annet tall fra stasjonærklinikken på Veterinærhøgskolen i Oslo.

– Vi har mye å vinne på et felles løft for kalvehelsa, sa førsteamanuensis Maria Stokstad ved NMBU Veterinærhøgskolen, her sammen med professor Olav Reksen ved Veterinærhøgskolen som holdt et interessant innlegg om mastitt.

– Forekomsten av kalvesjukdommer øker i Norge, og det gir store velferdsproblemer for dyra. Samtidig har det negative økonomiske konsekvenser for enkeltprodusenter og for næringa, fortalte Stokstad til en lydhør forsamling av stordyrpraktikere og andre interesserte veterinærer. Den viktigste sjukdommen er luftvegslidelser, fulgt av mage-tarmlidelser, leddsjukdommer og navleinfeksjoner.

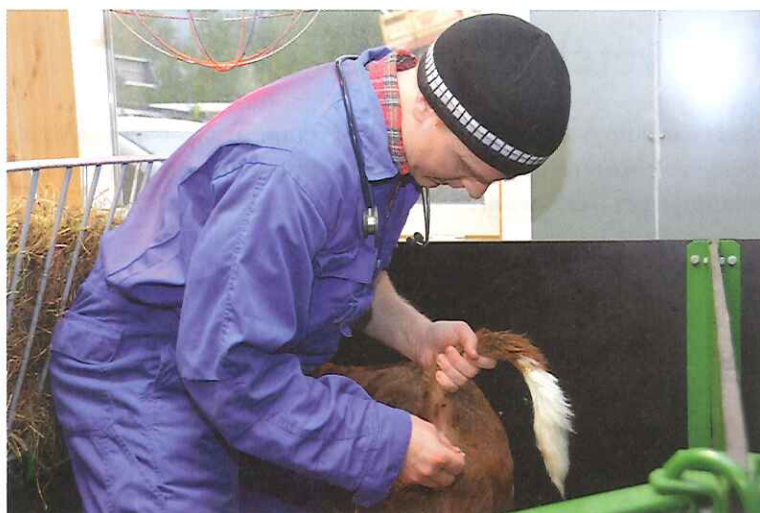
– Vi ser at kalvesjukdommene øker med økende størrelse på besetningene og økende ytelse i besetningene i motsetning til andre helseparametre. Det betyr at dårligere kalvehelse går hånd i hånd med strukturendringene i næringa. Det er bekymringsfullt. Men vi ser også at det er store regionale forskjeller i forekomsten av kalvesjukdommer, understreket hun.

Korrekt diagnose

Stokstad tok for seg de viktigste kalvesjukdommene og kom med en klar oppfordring til hvordan dyra skal behandles. Hun ga samtidig uttrykk for at ny forskning vil gi oss mye bedre kunnskaper på dette fagfeltet.

– Det er svært viktig å ha en korrekt vurdering av prognosen før man setter i gang behandling og forebyggende tiltak. Dette bør hvile på mest mulig spesifikk diagnose. Luftvegslidelse, mage-tarmlidelse og leddbetennelse er sekkebetegnelser som er spesifikke nok for rapporteringssystemene, men ikke som grunnlag for valg av terapi, verken på enkeltdyrnivå eller besetningsnivå. En grundig klinisk undersøkelse, eventuelt supplert med laboratoriediagnostikk, vil gi best resultat, påpekte hun.

– Vi mener det er en fordel å bruke laboratorie-

Næringen tar tak i problemet: Veterinær Gunnar Dalen i Tine Rådgivning jobber med kartlegging og forbedring av kalvehelse når han besøker melkebønderne i Rogaland og Sør-Hordaland. Foto: Rasmus Lang-Ree

diagnostikk i større omfang. Den bør rettes mot å få korrekte diagnoser på besetningsnivå. For å oppnå det må man undersøke grupper av dyr. Her kan det være aktuelt å inkludere også friske dyr. Hvilke dyr som skal med og hvordan de skal prøvetas, vil variere fra situasjon til situasjon og hva som er formålet med diagnostikken, presiserte hun og la til at Veterinærinstituttets nettsider inneholder verdifull informasjon om blant annet «luftvegspakke» og «diarépakke».

Unødig lidelse

– Langvarig behandling av dyr som ikke blir bra, gir unødig lidelse, unødig bruk av antibiotika og unødig ekstraarbeid. Samtidig må enkelt dyr som er sjuke, få behandling. Velger man å behandle med antibiotika, er det en fordel å komme tidlig til, og man bør bruke mest mulig smalspektret antibiotika. Lengden på behandlingen kommer an på hvilket stadium av sykdomsutviklingen dyret er i. Den må være lang nok til at dyret ikke får tilbakefall. Men unødvendig langvarig behandling gir økt risiko for resistensutvikling i normalfloraen til dyret. Som regel er det aktuelt med annen behandling eller støtteterapi i tillegg, fortsatte Stokstad.

Hun viste til at alle sjukdommene er multifaktorielle. For å redusere betydningen av de agens som måtte finnes i en besetning, er det viktig å bedre miljøforholdene. De må legges til rette for heling av det sjuke dyret og for å forebygge sjukdom hos de andre dyra i besetningen. Hensikten med både diagnostikk og tiltak er ofte å unngå sjukdom hos resten av besetningen, forklarte hun.

– Vi ser at forekomsten av luftvegslidelser øker, og det er viktigste årsak til bruken av antibiotika hos kalv. De viktigste virale priprimæragens i Norge ser ut til å være bovin respiratorisk syncytialvirus (BRSV), bovin coronavirus og bovin parainfluenza 3-virus, utdypet hun.

Viktige funn

Stokstad la også fram viktige funn og tall fra stasjonær-klinikken på Veterinærhøgskolen. Ved bakteriell lungebetennelse er hovedtrenden at dette vanligvis skyldes *P. multocida* og *T. pyogenes*. Det har så langt aldri blitt påvist penicillinresistens hos disse i Norge, opplyste hun.

– Dette ser ut til å være sammenfallende med funn fra Veterinærinstituttet. Det betyr at penicilliner bør være førstehandsvalg. Til sammen er dette materialet et viktig grunnlag for å gi terapianbefalinger. Undersøkelser gjort i andre land har begrenset overføringsverdi, fordi forekomsten av smittestoffer og deres resistensmønster, samt antibiotikastrategier, er meget ulike. Går aktiviteten ved disse institusjonene ned, vil det være stort behov for andre måter å overvåke smitte-situasjon og resistensmønster i storfepopulasjonen på, fortalte hun.

Helsepyramide hos storfe

Næringen planlegger et kontrollprogram mot BRSV og bovin coronavirus. Det vil bli basert på klassifisering av besetningene etter årlige undersøkelser av antistoffnivå i tankmelk. Det kan bli fulgt opp med undersøkelser av samlemelk fra førstegangskalvere og individprøver av yngre dyr.

– Når den enkelte produsent blir informert om status i besetningen, vil det trolig bli større interesse for å hindre smittespredning mellom besetninger. Etter at dette er i gang vil behovet for diagnostikk av virus-sjukdommene øke. Et slikt program vil være første steg i retning av å utvikle en helsepyramide også i storfenæringa. Det vil være svært positivt for dyrehelsen.

– Husk at kalven er utgangspunktet for den videre produksjon. Kalven kommer inn i produksjonen med den helsen, produksjonspotensialet og resistensgenene den har med seg fra kalveperioden. Vi har mye å vinne på et felles løft for kalvehelsen, sa Stokstad til slutt.